

Briuselis, 2013 09 25
COM(2013) 656 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl galimų naujų tekstilės gaminių ženklavimo reikalavimų ir dėl alergenų tekstilės gaminiuose tyrimo

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl galimų naujų tekstilės gaminių ženklavimo reikalavimų ir dėl alergenų tekstilės gaminiuose tyrimo

1. Įžanga

2011 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1007/2011 dėl tekstilės pluoštų pavadinimų ir susijusio tekstilės gaminių pluoštų sudėties ženklinimo ir žymėjimo¹ (toliau – Tekstilės reglamentas arba Reglamentas) yra vienintelis tekstilės gaminių sektoriui taikomas ES teisės aktas². Jame nustatytos tekstilės gaminių ženklinimo ir žymėjimo sąlygos ir taisyklės ir tekstilės pluoštų pavadinimų taisyklės. Jis taikomas visiems gaminiams, kuriuose tekstilės pluoštai sudaro ne mažiau kaip 80 proc. masės, įskaitant neapdorotus, pusiau apdorotus, apdorotus, pusiau pagamintus, pusiau pasiūtus ar pasiūtus gaminius.

Pagal Tekstilės reglamento 24 straipsnį Europos Komisija ne vėliau kaip 2013 m. rugsėjo 30 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą. Prireikus su ataskaita pateikiami teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl „galimų naujų ženklinimo reikalavimų nustatymo Sąjungos lygiu siekiant teikti vartotojams tikslią, susijusią, suprantamą ir palyginamą informaciją apie tekstilės gaminių savybes“ pasiūlymai. Ataskaitoje nagrinėjami klausimai, *inter alia*, apima kilmės ženklinimo sistemą, suderintą gaminių priežiūros ženklinimo sistemą, vienodo dydžio ženklinimo sistemą Sąjungos mastu, alergenų nurodymą, elektroninį ženklinimą ir kitas naujas technologijas, nekalbinių simbolių ar kodų naudojimą tekstilės pluoštams nustatyti. Kadangi Tekstilės reglamento 12 straipsnyje nustatytas reikalavimas ženklininti tekstilės gaminius, kurių sudėtyje yra gyvūninės kilmės ne tekstilės dalių, ataskaitoje taip pat nagrinėtas galimas odos gaminių ženklinimas ar žymėjimas. Be to, pagal Reglamento 25 straipsnį Komisija taip pat atlieka tyrimą, skirtą įvertinti, ar yra alerginių reakcijų ir tekstilės gaminiuose naudojamų cheminių medžiagų arba mišinių priežastinis ryšys ir prireikus pateikia pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

Ši ataskaita parengta remiantis Europos Komisijos vardu atliktų tyrimų rezultatais. Atliekant šiuos tyrimus nagrinėtos skirtingos tekstilės ir odos gaminių ženklinimo sistemos, taip pat alergijų ir gatavuose tekstilės gaminiuose esančių cheminių medžiagų priežastinis ryšys. Šių tyrimų rezultatai buvo išsamiai aptarti su valstybių narių ekspertais, pramonės atstovais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, būtent su Tekstilės pavadinimų ir ženklinimo ekspertų grupe³. Atliekant tekstilės gaminių ženklinimo tyrimą atsižvelgta į Europos Parlamento Vidaus politikos generalinio direktorato vardu 2010 m. atlikto tyrimo⁴ rezultatus. Šioje ataskaitoje atsižvelgiama į atitinkamus esamus Europos ir tarptautinius standartus ir taip pat nagrinėjamas mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) klausimas. Ataskaitos 2 skyriuje apžvelgiama tekstilės ir drabužių pramonė, atitinkamai 3 ir 4 skyriuose apžvelgiami galimi nauji

¹ OL L 272, 2011 10 18, p. 1. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:272:0001:0064:LT:PDF>

² Tekstilės reglamentu direktyvos 73/44/EEB, 96/73/EB ir 2008/121/EB panaikinamos nuo 2012 m. gegužės 8 d. Pereinamojo laikotarpio nuostata tekstilės gaminiams, kurie atitinka Direktyvą 2008/121/EB ir kurie buvo pateikti rinkai iki įsigaliojant Reglamentui, nustoja galioti 2014 m. lapkričio 9 d.

³ Tekstilės pavadinimų ir ženklinimo ekspertų grupės posėdžių protokolus galima rasti internete adresu http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/textiles/documents/index_en.htm

⁴ Europos Parlamento tyrimą dėl tekstilės gaminių ženklinimo galima rasti internete adresu <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201108/20110825ATT25276/20110825ATT25276EN.pdf>

ženklavimo reikalavimai (24 straipsnis) ir svarbiausi tyrimo dėl cheminių medžiagų rezultatai (25 straipsnis), o 5 skyriuje pateikiamos išvados.

2. ES tekstilės ir drabužių sektoriaus apžvalga

ES dizainu pagrįstų vartojimo prekių pramonę sudaro įvairūs sektoriai, būtent tekstilės ir drabužių (T&D), odos ir avalynės, laisvalaikio (sporto, žaidimų ir žaislų), juvelyrinių dirbinių, interjero apdailos ir kt. sektoriai. Tie sektoriai apima daugiau nei pusę milijono šioje vertės grandinėje (įskaitant dizainą, gaminio kūrimą, gamybą, platinimą ir mažmeninę prekybą) veikiančių įmonių. Bendra jų metinė apyvarta yra apie 500 mlrd. EUR, minėtos įmonės ES sukuria apie 5 mln. darbo vietų.

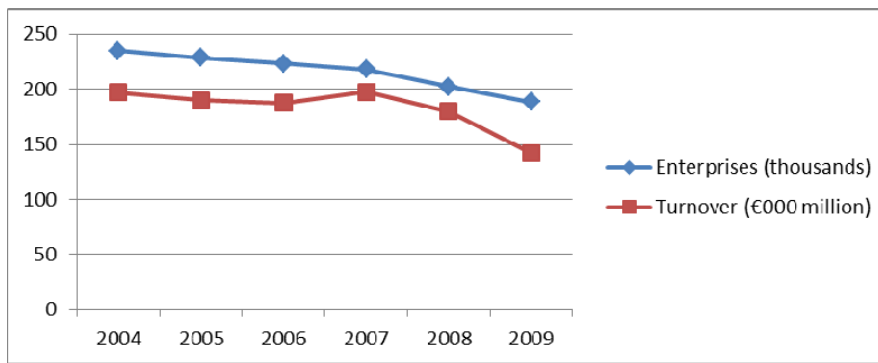
Europos tekstilės ir drabužių pramonė yra labai įvairus⁵, naujoviškas ir kūrybiškas pramonės sektorius, kurį daugiausia sudaro MVĮ: 2009 m. vienoje bendrovėje buvo vidutiniškai 10 darbuotojų, o dešimtmečio pradžioje šis skaičius siekė 18. 2011 m. sektorių sudarė daugiau nei 185 000 įmonių, Europoje įdarbinusių 1,7 mln. darbuotojų, o įmonių apyvarta iš viso sudarė 152 mlrd. EUR⁶. Įtemptos pasaulinės konkurencijos sąlygomis Europos įmonės, siekdamos išlaikyti ir sustiprinti tvarų konkurencingumą, vis labiau gręžiasi į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas. Po daugiau nei 15 metų vykusių radikalių struktūrinių pokyčių, didelės pridėtinės vertės specializuoti produktai šiuo metu sudaro didžiąją dalį sektoriaus veiklos. Dėl mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų srityje padarytos pažangos pagerėjo tekstilės įmonių, pirmiausia tų, kurios generuoja prie naujų sistemų ir paslaugų pritaikytus sprendimus paklausiuose sektoriuose, pvz., sveikatos priežiūros, civilinės inžinerijos, automobilių ar erdvėlaivių pramonės sektoriuose, žinios ir įmonės tapo tvaresnės.

Per pastaruosius 15 metų apie 35 proc. pagerėjo tekstilės ir drabužių sektoriaus energijos vartojimo efektyvumas viename produkcijos vienetui ir vertinant pagal papildomą naudą – šio sektoriaus rodikliai daug geresni nei gamybos sektoriuje apskritai. Sektorius apima drabužių, interjero tekstilės ir techninės tekstilės rinkos segmentus, kurių kiekvienas sudaro apie trečdalį bendros apyvartos / pajamų. Vis dėlto ES svarstyklės krypta techninės tekstilės⁷ naudai – tai yra segmentas, kurio santykinis konkurencinis pranašumas ES yra didesnis nei kitų prekybos partnerių. Visas tekstilės ir drabužių sektorius sudaro 3 proc. papildomos naudos ir įdarbina 6 proc. gamybos sektoriuje dirbančių asmenų. 2004–2009 m. sektoriaus darbo našumas padidėjo nuo maždaug 40 iki 46 proc. Investicijų lygis vertinant pagal papildomą naudą liko stabilus ir minimu laikotarpiu buvo apie 11 proc.

⁵ Šis sektorius apima įvairią veiklą, kaip antai dirbtinio pluošto gamybą, verpimas (siejamas su pirminiu pluošto perdirbimu arba įtrauktas į audinių gamybą), audimas (dažnai kartu su dažymu ir apretavimu) ir mezgimas, apretavimas (įskaitant dažymą, atspausdinimą, dengimą ir laminavimą).

⁶ Eurostatas.

⁷ Techninės tekstilės sektoriuje yra apie 15 000 įmonių ir jose dirba apie 300 000 darbuotojų. Techninės tekstilės naudojimo sritys: žemės ūkis, miškininkystė ir akvakultūra; statyba; funkcinės sudedamosios drabužių ir avalynės dalys; geotekstilė ir inžinerija; baldų sudedamosios dalys ir grindų danga; filtrai ir kiti pramonėje naudojami produktai; higiena ir medicina; transporto priemonių įranga ir įrengimas; aplinkos apsauga; pakuotės ir sandėliavimas; asmeninė ir turto apsauga; sportas ir laisvalaikis.

1 paveikslas. Tekstilės ir drabužių pramonės įmonių skaičius ir apyvarta (2004–2009)
Šaltinis: Eurostatas.

Atrodo, kad po penkerių metų nuosmukio laikotarpio tekstilės ir drabužių pramonė šiek tiek atsigavo nuo finansų rinkos neramumų poveikio, tačiau tą tendenciją dar reikėtų patvirtinti 2012 m. duomenimis. Tekstilės ir drabužių pramonės ir kitų sektorių konkurencingumą veikia tie patys veiksniai ir problemos. Labai svarbu turėti galimybes gauti finansavimą, kad būtų galima investuoti į gamybos įrenginių modernizavimą ir kurti esamoms arba naujoms rinkoms skirtus sudėtingesnius produktus. Gebėjimų stygius yra kita ne tik tekstilės ir drabužių pramonei, bet ir visai apdirbamajai pramonei svarbi problema. Tam tikri klausimai, kaip antai intelektinės nuosavybės teisės ir jų pažeidimas, turėtų būti sprendžiami labiau atsižvelgiant į tekstilės ir drabužių pramonę ir šio sektoriaus ypatumus. Įmonės taip pat aktyviai siekia technologinių ir ne technologinių inovacijų, kuria modernius, kokybiškus gaminius ir naujus prekės ženklus ir eksportuoja juos siekdamas kompensuoti ES sumažėjusią paklausą. Sektorius tampa vis labiau konkurencingesnis.

3. Ženklimas: dabartinė padėtis ir galimos raidos išvados

Šiame skyriuje pateikiama dabartinių tekstilės gaminių ženklavimo reikalavimų apžvalga, vertinamas galimų naujų reikalavimų būtinumas ir tekstilės ir odos gaminių ženklavimo ir žymėjimo suderinimo reikalingumas ir įgyvendinamumas.

Pagal Tekstilės reglamentą, ES rinkoje esančių tekstilės gaminių etiketėje arba žymenyje privaloma nurodyti pluošto sudėtį naudojant Reglamento I priede išvardytus pluošto pavadinimus. Visų sudėtyje esančių pluoštų pavadinimai ir masė procentais privalo būti nurodyti mažėjančia tvarka. Pluoštų sudėties ženklavimo ir žymėjimo reikalavimai taikomi tekstilės gaminiams ir tekstilės komponentams, jeigu jie sudaro ne mažiau kaip 80 proc. tekstilės pluoštų masės. Reglamentu nereglamentuojami kiti ženklavimo ir žymėjimo aspektai. Odos gaminiams ženklavimo ir žymėjimo reikalavimai netaikomi⁸, išskyrus avalynę, kuriai taikoma Avalynės direktyva 94/11/EB⁹. Tam tikroms tekstilės gaminių kategorijoms, įskaitant kilimus, kitą grindų dangą ir namų dekoravimo gaminius, taip pat taikomas Reglamentas (ES) Nr. 305/2011¹⁰, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos.

Galimų naujų ženklavimo reikalavimų būtinybė vertinta remiantis Komisijos vardu atliktų tyrimų rezultatais, taip pat vyko išsamios diskusijos¹¹ su įvairiais suinteresuotaisiais

⁸ Gaminams, kuriuose tekstilės pluoštai sudaro mažiau kaip 80 proc. masės, Tekstilės reglamentas netaikomas ir jiems netaikomi ženklavimo ir žymėjimo reikalavimai. Tokie gaminiai yra, pvz., gaminiai, kuriuose oda sudaro 79 proc. masės.

⁹ OL L 100, 1994 4 19, p. 37. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1994L0011:20070101:LT:PDF>

¹⁰ OL L 88, 2011 4 4, p. 5. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:088:0005:0043:LT:PDF>

¹¹ Posėdžiai (3 išnaša) ir vartotojų apklausa (14 išnaša).

subjektais. Kadangi galimo ženklavimo suderinimo tyrimai yra galimybių studijos, kuriomis siekiama informuoti apie galimą poveikio vertinimą, politikos galimybių yra daugiau ir jos plačiau apibrėžiamos nei atliekant formalų poveikio vertinimą. Atlikti tyrimai leidžia susidaryti bendrą išpūdį apie galimą naujų reikalavimų poveikį ir naudą. Pateikus aiškinamųjų pavyzdžių galima buvo įvertinti, ar reikalingas pagrįstas tolesnis išlaidų ir naudos vertinimas.

Kadangi Tekstilės reglamento 24 straipsnyje numatyta, kad galimi į vartotojus orientuoti¹² ženklavimo reikalavimai turėtų būti patikrinti konsultuojantis su suinteresuotaisiais subjektais, į tekstilės ženklavimo tyrimą¹³ buvo įtraukta vartotojų apklausa ir suinteresuotųjų subjektų apklausa¹⁴; tyrime vertintos įvairios ženklavimo ir žymėjimo galimybės:

(a) Kilmės ženklavimo sistema

Kilmės ženklavimas yra svarbus vartotojams. Išsami diskusija apie kilmės ženklavimo sistemą Tekstilės reglamente šiuo metu nėra reikalinga, nes Komisija neseniai priėmė Reglamento dėl vartojimo gaminių saugos pasiūlymą¹⁵, kuriame Komisija ketina nustatyti ES masto įvairius sektorius apimančią sistemą, į kurią įtraukti kilmės šalies ir kiti atsekamumo aspektai. Šiuos pokyčius palankiai vertina dauguma suinteresuotųjų subjektų, įskaitant ir tekstilės sektorių.

(b) Gaminio priežiūros ženklavimo sistema

Vartotojams labai svarbus kuo geresnis gaminio priežiūros ženklavimas. Paprastai jie yra susipažinę su dabartine privačiojo sektoriaus priimta priežiūros ženklavimo sistema ir ją supranta. Ši savanoriška ir visame pasaulyje gerai veikianti sistema priklauso suinteresuotiesiems subjektams ir yra jų kontroliuojama; ji yra standarto EN ISO 3758:2012 (Tekstilė. Gaminio priežiūros ženklavimo simboliai) ir kitų schemų (pvz., JAV) pagrindas. Itin didelės naudos priėmus teisės aktą nesitikima; priklausomai nuo įmonės gebėjimo absorbuoti sąnaudas, galima nauda nenusvers numatomo kainų kilimo galutiniais vartotojams. Priimto teisės akto privalumas būtų tas, kad būtų gerinamas dabartinės sistemos veikimas, siekiant geriau atitikti vartotojų poreikius, pvz., naudojant naujus simbolius, ir, prireikus, teikiant daugiau informacijos (pvz., apie drabužių skalbimą žemoje temperatūroje), kaip bet kuriuo atveju priimta privačiame sektoriuje.

(c) Gaminio vienodo dydžio ženklavimo sistema

Vartotojams labai svarbu nustatyti tinkamą gaminio dydį. Jie yra susipažinę su įvairiomis savanoriškomis sistemomis, o privačiosios ir valstybinės organizacijos rengia konversijos lenteles. Nepaisant patirtų sunkumų, Europos ir tarptautiniai standartai (ISO) buvo parengti, būtent standartas EN 13402, kuriuo nustatoma drabužių dydžių nustatymo kodavimo sistema. Iš privalomos sistemos, palyginti su visoje ES vienoda standartais pagrįsta sistema, tikimasi ne itin daug naudos. Daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama standartizavimo darbo tęsimui ir užbaigimui. Prireikus atitinkami suinteresuotieji subjektai ir valdžios institucijos galėtų padėti įveikti sunkumus ir pasiekti didesnę sutarimą kuriant standartais grindžiamą sistemą.

(d) Alergenų nurodymas

Alergenų buvimas gatavuose tekstilės gaminiuose ir jų keliama rizika yra daugeliui vartotojų svarbus klausimas. Jau esama savanoriškų cheminių medžiagų su turiniu susijusio

¹² 24 straipsnio 1 dalis: „siekiant teikti vartotojams tikslią, susijusią, suprantamą ir palyginamą informaciją“.

¹³ Tekstilės ženklavimo tyrimą galima rasti internete adresu http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/textiles/files/studies/study-report-labelling-textile_en.pdf

¹⁴ Kaip nurodyta tekstilės ženklavimo tyrime, atliekant vartotojų apklausą septyniose valstybėse narėse apklausta daugiau nei 3500 respondentų.

¹⁵ COM(2013) 78 final. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl vartojimo gaminių saugos, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 87/357/EEB ir Direktyva 2001/95/EB.

sertifikavimo ir ženklavimo sistemų, kurių dėka vartotojai sužino apie tokių medžiagų buvimą (arba paprastai apie jų nebuvimą) tam tikruose gaminiuose. Vis dėlto nebuvo nustatytas kiekvienos medžiagos, kurią galima aptikti tekstilės gaminiuose, koncentracijos lygis, kurį viršijus pažeidžiamų grupių asmenims gali kilti alerginė reakcija. Reikėtų mokslškai pagrįstų epidemiologinių duomenų. Neaiškumų taip pat yra dėl tekstilės gaminių ir populiacijoje pasitaikančių alergijų priežastinio ryšio, poveikio vartotojams ir skirtingų asmenų alerginių reakcijų priklausomai nuo dozės ir atsako sąryšio, taip pat dėl cheminių medžiagų, liekančių gatavuose tekstilės gaminiuose. Šiuo metu dėl šių neaiškumų vartotojams negalima suteikti tikslios, susijusios ir palyginamos informacijos apie faktinę riziką, kylančią dėl cheminių medžiagų buvimo tekstilės gaminiuose. Kad tokia informacija būtų veiksminga, ji privalo būti suprantama ir reikšminga visiems vartotojams. Patikimesnės ir geriau patikrinamos informacijos taip pat reikia siekiant įrodyti reikalavimų laikymąsi, vykdyti rinkos priežiūros patikrinimus ir taikyti vykdymo priemones. Horizontalieji teisės aktai, visų pirma Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH)¹⁶ ir Reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo¹⁷ ir kiti teisės aktai (pvz., kosmetikos, biocidų, pesticidų srities teisės aktai) galėtų padėti atsakyti į klausimus dėl tekstilės gaminiuose esančių tam tikrų cheminių medžiagų keliamos rizikos.

(e) Elektroninis ženklavimas ir kitos technologijos, taip pat nekalbinių simbolių ar kodų naudojimas pluoštams nustatyti

Šiuo metu rinkoje yra keletas naujų inovacinių technologijų ir informacijos teikimo priemonių, pvz., dvimačiai (2-D) kodai ir radijo dažninis atpažinimas (RFID), kurios pradamos taikyti maisto produktams ir tekstilės gaminiams. Didelių mažmeninės prekybos įmonių tokiose srityse kaip antai inventoriaus, užsakymų ir klientų valdymas, atliekami bandymai duoda įdomių rezultatų. Vis dėlto reikia daugiau ekonomiškai efektyvių ir nebrangių sprendimų, kuriuos galėtų plačiai naudoti MVĮ. (Privalomo) teisėkūros proceso nauda vartotojams yra gana nedidelė, o išlaidos vis dar yra didžiulės. Individualioms įmonėms turėtų būti suteikta galimybė rinktis iš skirtingų konkuruojančių sistemų.

(f) Kiti ženklavimo būdai ir odos tikrumo ženklavimas

Komisija taip pat nagrinėjo kitus ženklavimo būdus, kurie nėra aiškiai nurodyti Reglamento 24 straipsnyje, pirmiausia gaminio organiškumo, ekologinį, socialinį, degumo ir tikrumo ženklavimą. Paašškėjo, kad vartotojai žino apie esančius skirtingus standartus ir tarptautines, nacionalines ar ES lygmens sistemas, pvz., apie organiškumo ženklavimą (privati sistema), ekologinį ženklavimą (ES ekologinis ženklas, „Nordic Swan“, „Blue Angel“ ir kt.), socialinį ženklavimą (standartas ISO 26000). Ženklinti gaminius tam tikrais ekologiniais ženklais galima tik tuomet, jei apriojamas pavojingų medžiagų, kurios gali daryti neigiamą poveikį aplinkai ir sukelti alergines reakcijas, naudojimas. Taigi vartotojai nėra itin suinteresuoti, kad ES lygiu Tekstilės reglamentu būtų nustatytos panašios ženklavimo sistemos. Kita vertus, remiantis vartotojų ir gamintojų apklausos dėl odos gaminių ženklavimo rezultatais¹⁸, odos tikrumo ženklavimas yra naudingas. Todėl Komisija neseniai pradėjo poveikio vertinimo procedūrą, kad nuodugniai įvertintų skirtingų politikos galimybių, įskaitant teisėkūros procedūra priimtą aktą, sąnaudas ir naudą odos gaminių tikrumo ženklavimo srityje. Komisija, remdamasi šio poveikio vertinimo rezultatais, nuspręs, ar ES lygiu turėtų būti imtasi veiksmų.

¹⁶ OL L396, 2006 12 30, p. 1. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:396:0001:0849:LT:PDF>

¹⁷ OL L 353, 2008 12 31, p. 1. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:353:0001:1355:lt:PDF>

¹⁸ Odos ženklavimo tyrimą galima rasti internete adresu http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/leather/files/study-report-labelling-leather_en.pdf

4. Tyrimas dėl alergenų

Pagal Tekstilės reglamento 25 straipsnį Komisija buvo įgaliota atlikti tyrimą, skirtą įvertinti, ar yra alerginių reakcijų ir tekstilės gaminiuose naudojamų cheminių medžiagų arba mišinių priežastinis ryšys ir, remdamasi tuo tyrimu¹⁹, prirėkus pateikti teisėkūros pasiūlymų, atsižvelgdama į esamus teisės aktus. Remiantis tuo straipsniu, atliekant tyrimą buvo atsižvelgta į valstybių narių lygiu atliktų tyrimų rezultatus ir daugiausia dėmesio skirta cheminėms medžiagoms gatavuose tekstilės gaminiuose, o ne tekstilės pluoštams ar audiniams. Atliekant tyrimą taip pat nebuvo atsižvelgiama į profesinės sveikatos aspektus ir į cheminių medžiagų rizikos vertinimą. Remiantis tyrimo rezultatais, šiame skyriuje aptariama, kaip galima spręsti su alergenais tekstilės gamybos sektoriuje susijusius klausimus.

Daugumą tekstilės gaminių galima laikyti saugiais²⁰, net jei gaminant tekstilės gaminius naudoti tekstilės pluoštai, pvz., vilna, arba tam tikros cheminės medžiagos (arba jų mišiniai) įjautrintiems asmenims sukelia alerginę reakciją. Apie 1–2 proc. visų kontaktinių alergijų sukelia tekstilės gaminiai²¹ (tai yra ketvirtoji pagal paplitimą alergija po alergijos kosmetikos gaminiams²², metalo aksesuarams ir vaistams). Du trečdalius visų tekstilės gaminių sukeliamos alergijos atvejų sudaro alergija dispersiniams dažikliams – kai kurie jų įjautrintiems asmenims gali sukelti alerginį kontaktinį dermatitą. Remiantis turimomis mokslo žiniomis, kai kurios tekstilės apretavimo dervos gali išskirti medžiagas, įjautrintiems asmenims sukeliančias alerginį kontaktinį dermatitą. Dauguma tekstilės priedų ir pagalbinių medžiagų retai jautrina odą, tačiau chemiškai aktyvūs dažikliai jautrinamojo poveikio paprastai neturi. Atsižvelgiant į būdingas savybes, medžiagos klasifikuojamos kaip odą jautrinančios arba dirginančios medžiagos, kurių gali likti gatavuose tekstilės gaminiuose.

Dar negalima padaryti bendros išvados dėl alerginių reakcijų ir tekstilės gaminiuose naudotų ir gatavuose tekstilės gaminiuose likusių cheminių medžiagų priežastinio ryšio. Lieka neaišku, kiek jautrinančių ar dirginančių cheminių medžiagų faktiškai išsiskiria ir kokia yra jų saugi koncentracijos lygio riba gatavuose tekstilės gaminiuose, dėl to sunku pateikti tikslią ir susijusią informaciją apie riziką vartotojams. Be to, būtina atlikti rizikos vertinimą siekiant nustatyti, ar tos medžiagos kelia nepriimtina riziką, dėl kurios reikia imtis veiksmų pagal REACH apribojimų procedūrą. Tarpusavio vertinimo epidemiologinių duomenų yra nedaug²³, tačiau net ir jie jau pasenę.

Didžioji dauguma gaminant tekstilę ir gatavuose tekstilės gaminiuose randamų medžiagų nėra nei jautrinančios, nei dirginančios medžiagos²⁴. Yra susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų²⁵, kurių naudojimas yra apribotas arba kurias naudoti uždrausta ES teisės aktais

¹⁹ Tyrimas dėl alerginių reakcijų ir tekstilės gaminiuose naudojamų cheminių medžiagų arba mišinių priežastinio ryšio http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/textiles/files/studies/study-allergic-reactions-textile_en.pdf

²⁰ 2012 m. didžioji dauguma RAPEX pranešimų apie tekstilės gaminius ir drabužius buvo susiję su rizika dėl tam tikrų tekstilės rūšių, o ne cheminių medžiagų naudojimo.

²¹ BfR informacija Nr. 018/2007 http://www.bfr.bund.de/cm/349/introduction_to_the_problems_surrounding_garment_textiles.pdf

²² „Tikėtina, kad kontaktinė alergija kvėpalų sudedamosioms dalims išsivysto 1–3 proc. visos Europos populiacijos“. Vartotojų saugos mokslinio komiteto nuomonė dėl kvėpaluose esančių alergenų kosmetikos gaminiuose, p. 7. VSMK nuomonę SCCS/1459/11 galima rasti internete adresu http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/consumer_safety/docs/sccs_o_102.pdf

²³ „Tam tikrais atžvilgiais reakciją žmogui sukeliančios dozės bandymų duomenys yra labai riboti.“ VSMK nuomonė SCCS/1459/11 dėl aromatinių alergenų kosmetikos gaminiuose, p. 8.

²⁴ Nustatyta apie 70 alergenų, KEMI (Švedijos cheminių medžiagų agentūra) ataskaita Nr. 3/13 <http://www.kemi.se/Documents/Publikationer/Trycksaker/Rapporter/Rapport-3-13-textiles.pdf>

²⁵ Susirūpinimą keliančios cheminės medžiagos apima: kancerogenines, mutagenines arba toksiškas reprodukcijai (CMR) medžiagas, patvarias, bioakumuliacines ir toksiškas (PBT) medžiagas, endokrininę sistemą ardančias chemines medžiagas ir kt.

(pvz., REACH, Kosmetikos gaminių reglamentas, Ploviklių reglamentai ir ES ekologinis ženklas). Kalbant apie labai didelį susirūpinimą keliančias chemines medžiagas (SVHC), 2012 m. pabaigoje Komisija, bendradarbiaudama su Europos cheminių medžiagų agentūra ir valstybėmis narėmis, parengė SVHC veiksmų planą²⁶, skirtą nustatyti visas SVHC, kurios yra svarbios ES ir įtraukti jas į kandidatinių cheminių medžiagų sąrašą, kad būtų įtrauktos į autorizacijos procedūrą pagal REACH reglamentą iki 2020 m. Šiame veiksmų plane numatyta atlikti pradinę patikrą, kad prioritetinėmis nebūtų laikomos cheminės medžiagos, kurios, *inter alia* negaminamos ir (arba) nenaudojamos ES, atlikus rizikos valdymo galimybių (RMO) analizę, siekiant nustatyti tinkamiausią būdą galimai rizikai spręsti. Prireikus analizėje bus pasiūlyta imtis tolesnių veiksmų, pagal REACH arba ne pagal REACH. Visos galimos reguliavimo sistemos turi būti grindžiamos patikima, patikrinama ir lengvai suprantama informacija, kad vartotojams ir įmonėms tai būtų naudinga, ir supaprastinta atitiktis, vykdymas ir rinkos stebėjimas.

Numatoma ateityje daugiausia dėmesio skirti alternatyvių nealergeniškų medžiagų moksliniams tyrimams, poveikiui ir rizikos vertinimui ir neaiškumų, susijusių su medžiagomis, kurios gali išsiskirti gatavuose tekstilės gaminiuose, sprendimui bei cheminės medžiagos koncentracijos / ribinės vertės nustatymui siekiant išvengti alergijos. Taip pat darbas, atliktas įgyvendinant SVHC veiksmų planą, galėtų būti galimų tolesnių veiksmų pavyzdys, siekiant ištirti alerginių reakcijų ir cheminių medžiagų tekstilės gaminiuose ryšį. SVHC veiksmų plano darbai apims *ad hoc* koordinavimo grupės įsteigimą – ši grupė atliktų jautrinančių medžiagų patikrą ir nustatytų, kurios medžiagos gali būti SVHC. Minėta grupė galėtų patikrinti tekstilės gaminiuose aptiktų cheminių medžiagų sąrašą, sudarytą vadovaujantis 25 straipsniu, išnagrinėti jį ir prireikus įtraukti tam tikras medžiagas į prioritetinį sąrašą ir į rizikos valdymo galimybių analizę.

5. Išvada

Komisijos vardu atlikus tyrimus ir pasikonsultavus su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais nustatyta, kad vartotojams būtų naudingas naujų iniciatyvų, kuriomis siekiama nustatyti naujus tekstilės gaminių ženklinimo reikalavimus, rengimas.

Vis dėlto, remdamasi atliktais vertinimais, Komisija daro išvadą, kad toliau išvardytų ženklinimo reikalavimų nereikia nagrinėti Tekstilės reglamente, jei jie šiuo metu nustatyti arba yra rengiami pagal kitas reguliuojamojo arba nereguliuojamojo pobūdžio sistemas: i) gaminio priežiūros ir dydžio ženklavimas atliekamas vadovaujantis savanoriškomis sistemomis arba standartais; ii) standartizavimo darbas sparčiai vyksta, siekiama sukurti suderintą drabužių dydžių nustatymo ir kodavimo sistemą – šis darbas vyksta ES ir tarptautiniu lygiu; ir iii) kilmės šalies ženklavimo klausimas nagrinėjamas Komisijos pasiūlyme dėl Reglamento dėl vartojimo gaminių saugos, kurio 7 straipsnyje pateikiamas įvairiems sektoriams tinkamas kilmės šalies ir su atsekamumu susijusių aspektų sprendimas.

Pirmiausia dėl tekstilės gamyboje naudojamų alergenų ženklinimo reikalavimų Komisija priėjo išvadą, kad svarbu toliau vykdyti mokslinius tyrimus ir skatinti alternatyvių ir nealergeniškų medžiagų naudojimą. Nors jau esama savanoriškų ženklinimo sistemų, informuojančių vartotojus apie pavojingų medžiagų tekstilės gaminiuose buvimą (įskaitant alergenų), turėtų būti toliau daug dėmesio skiriama ženklinimo sistemoms ir kitų informavimo apie alergenų priemonių tyrinėjimui. Taigi, turėtų būti įvertinta tolesnių priemonių būtinybė, siekiant kontroliuoti cheminių medžiagų (ypač jautrinančių medžiagų), kurias galima aptikti gatavuose tekstilės gaminiuose, buvimą ir kurias gali išskirti gaminiai, ir,

²⁶ SVHC veiksmų plane apibrėžiamas kelių kategorijų galimų SVHC, įskaitant jautrinančias medžiagas, nustatymo ir vertinimo procesas (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/13/st05/st05867.en13.pdf>).

prireikus, imamasi atitinkamų priemonių, nustatytų ES cheminių medžiagų srities teisės aktuose ir, visų pirma, REACH reglamente. Bus atsižvelgta į lygiagrečių procesų, kaip antai į vykdomos ES ekologinio ženklo kriterijų tekstilės gaminiams peržiūros, rezultatus.